TØNDER KOMMUNE

Plan, Land- og Byudvikling

Tlf. +45 74 92 92 51
E-mail
ingfed@toender.dk

Sagsnr.:
01.03.03-P19-236-25

13. november 2026

Landzonetilladelse og dispensation fra sø- og åbeskyttelseslinjen til forstærkning af Ballum Dige Syd, etablering af to mellemdepotpladser, etablerer adgangsveje til mellemdepoterne samt etablere en jordvold.

Afgørelse

Tønder Kommunes Teknik- Miljø- og Klimaudvalg har på mødet den 11. november 2026 besluttet, at meddele landzonetilladelse og dispensation fra sø- og åbeskyttelseslinjen til, som ansøgt, at forstærke Ballum Dige Syd, etablere to mellemdepoter, etablere adgangsveje til mellemdepoterne samt etablere en jordvold.

De berørte matrikler i projektet er matr. nr. 31, 309, 311, 319, 710, 297, 709, 707, 711, 706, 627 og 263 alle Østerende-Ballum, Ballum Ejerlav.

Der ønskes en forstærkning af Ballum Dige Syd, som har en strækning på 7,5 km. Det forventes at der skal anvendes 220.000 m^3 klæg til forstærkning af diget.

Forstærkningsprojektet er dimensioneret ud fra følgende data:
Kronehøjde: 6,60 meter DVR90, kronehøjden anlægges dog i anlægsfasen i kote 6,7, idet der afsættes 10 cm til sætning.
Kronebredde: 1,5 meter.
Forskråning: Anlæg 1:5 med 75 cm klæg.
Bagskråning: Anlæg 1:2,7 med 40 cm klæg.
Diget tilsås efterfølgende med saltvandstolerante græsarter.

Diget bliver mellem 10 – 50 cm højere end det er i dag.

I forbindelse med forstærkning af diget er der brug for to mellemdepotpladser til midlertidigt oplag af opgravet klæg, som skal bruges til forstærkning af diget. Depoterne

placeres på matr. nr. 263 og 627 Østerende-Ballum, Ballum Ejerlav. Hver oplagsplads får et areal på ca. 2500 m^2, og der vil som udgangspunkt kun blive et oplag af klæg på 500 m^3.

Udover forstærkning af selve diget, skal der etableres en flad klægbeklædt jordvold for at forhindre bagskyl. Jordvoldens længde bliver ca. 50 m, hvoraf de ca. 20 m placeres på matr. nr. 309 Østerende-Ballum, Ballum Ejerlav og ca. 30 m placeres langs med vejen – Vesterende, som vist på kortet. Volden gives et jævnt fald på ca. 1,5-2,5 cm/m. Langs Vesterende skal afstanden fra vejkant til jordvoldens skråningsfod være mindst 1 m.

Jordvolden begynder ved digets sydlige ende i kote 6,6 og ender i kote 6,0 ved vejen Vesterende. Den nuværende terrænkote er ca. 5,5-5,6 og dermed bliver jordvolden ca. 0,5 m over nuværende terrænhøjde.

Der skal desuden etableres vejadgang til projektområdet, og til de to mellemdepotpladser.

Tilladelsen er givet på følgende vilkår:

1. Jordvoldens skråningsfod skal etableres mindst 1 m fra vejkanten ind mod ejendommen Vesterende nr. 42, 6261 Bredebro.

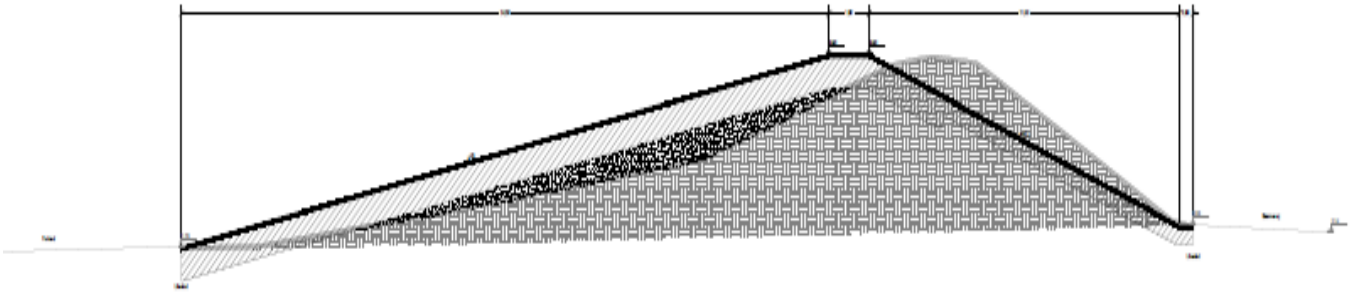

Kort over projektområdet. Den røde streg viser Ballum Dige Syd som skal forstærkes.

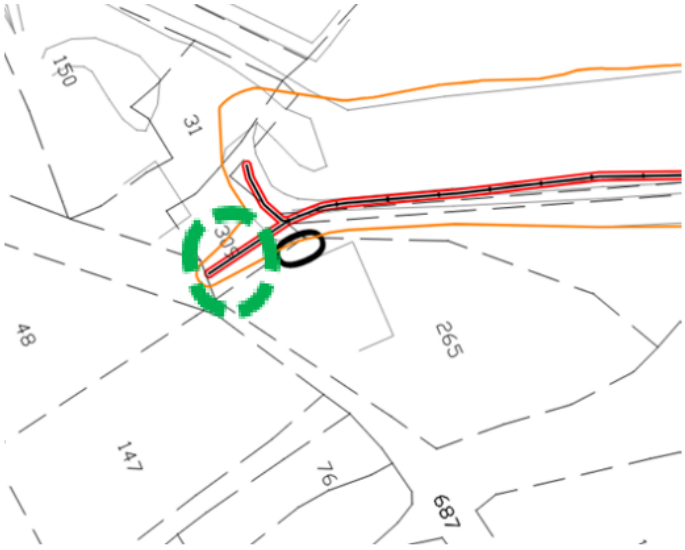
Den røde streg viser Ballum Dige Syd som skal forstærkes
Det lyseblå område er sø- og åbeskyttelseslinjen.

Tværprofil af diget

SIGNATUR:

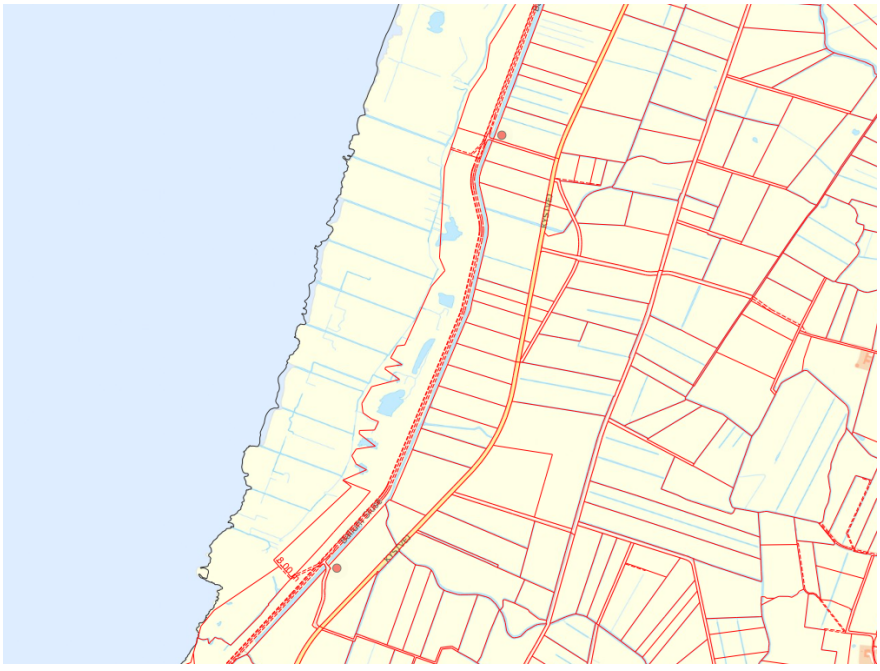
- 750 mm klæglag + 100 mm vækstlag på forskråning og digekrone. 400 mm klæglag + 100 mm vækstlag på bagskråning
- Varierende råjordslag
- Eksist. dige
- Vækstlag afgraves. Det forventes at vækstlaget er 0,10 m tyk
- Vækstlag
- 6,60 Ny kote
- 2,14 Eksist. kote

Jordvolden skal være inden for den grønne cirkel.

Den gule streg viser ca. placeringen af jordvolden.

De to røde prikker viser ca. placeringen af de to mellemdepotpladser.

Begrundelse

Sagens baggrund

Der er søgt om landzonetilladelse og dispensation fra sø- og åbeskyttelseslinjen til forstærkning af Ballum Dige Syd, etablering af to mellemdepotpladser, etablering adgangsveje til projektområdet, etablering samt anlæggelse af en jordvold.

Det er nødvendigt at forstærke diget, da diget har et højt sandindhold og ikke er dækket med klæg. Det betyder, at diget ikke har en stærk og robust overflade.

I landzone må der ikke uden tilladelse fra kommunen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer.

Formålet med sø- og åbeskyttelseslinjen er, at sikre søer og åer som værdifulde landskabselementer og som levesteder og spredningskorridorer for plante- og dyreliv.

Bestemmelsen er et generelt forbud mod at placere bebyggelse, foretage ændringer i terrænet og etablere beplantninger og lign. Kommunen kan gøre undtagelse fra forbuddet, når det ansøgte ikke ses at være i strid med bestemmelsens formål.

Da der skal etableres en jordvold, to mellemdepotpladser og at der sker ændringer af Ballum Dige på både for- og bagskråningen i forbindelse med forstærkning af diget, kronehøjden på diget hæves, samt at der skal etableres adgangsveje er det ændringer som forudsætter, at der meddeles landzonetilladelse og en dispensation fra sø- og åbeskyttelseslinjen.

Vurdering

Det er vurderet, at det samlede projekt ikke er i strid med planlovens landzonebestemmelser og de øvrige hensyn, som skal varetages, jf. nedenfor.

Udover at noget af projektområdet er beliggende inden for sø- og åbeskyttelseslinjen til vandløbet Hørmøls, ligger projektområdet også indenfor kommuneplanudpegningerne:

- Grønt danmarkskort.
- Bevaringsværdige bebyggelse.
- Bevaringsværdige kulturlandskaber.
- Værdifulde kulturmiljøer.
- Kystnærhedszonen.
- Nationalpark Vadehavet.
- Naturbeskyttelsesområder.

- Økologiske forbindelser.
- Bevaringsværdige landskaber.
- Potentielle naturområder.
- Økologiske forbindelser.
- Større sammenhængende landskaber.
- Geologiske områder.
- Særligt værdifulde landbrugsarealer.
- De to matrikler hvor jordvolden skal placeres er beliggende inden for Kommuneplanramme 141.21.1 Østerende – Vesterende Ballum udlagt som blandet bolig og erhverv og lokalplan 012-1.1 Bevarende lokalplan for Østerende- og Vesterende Ballum.

Det er vurderet, at etablering af den flade jordvold kræver en dispensation fra lokalplanen.

Kystnærhedszonen søges friholdt for yderligere bebyggelse og anlæg der ikke er afhængige af placering tæt på kysten. Det er vores vurdering, at en forstærkning af det eksisterende Ballum Dige Syd samt etablering af en flad jordvold ikke vil påvirke kystnærhedszonen negativt, og det er vurderet, at det har en samfundsmæssige betydning, at diget forstærkes, og at der i den forbindelse midlertidigt etableres adgangsveje og to mellemdepotpladser.

I forhold til de landskabstyper og kulturmiljøer der er i området, er det vores vurdering, at de ikke vil blive påvirket negativt af projektet, da det er et eksisterende dige der forstærkes.

Det er også vores vurdering, at når projektet er færdigt, vil det ikke forringe dyre- og plantelivets spredningsmuligheder i området.

Det er Hørmøls vandløb der afkaster en sø- og åbeskyttelseslinje. Det er vurderet, at projektet ikke vil påvirke den visuelle værdi af Hørmøls, eller værdien som levested og spredningskorridor for plante- og dyreliv, da det er et eksisterende dige, som skal forstærkes.

Noget af projektområdet er beliggende inden for strandbeskyttelseslinjen, hvor Kystdirektoratet er myndighed. Tønder Kommune har spurgt Kystdirektoratet om forstærkning af diget kræver en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Kystdirektoratet har svaret, at forstærkning af diget ikke kræver en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Eventuelle midlertidige bygge- eller depotpladser vil som regel være en del af tilladelsen efter kystbeskyttelsesloven og dermed heller ikke kræve en særskilt dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

Hvis der derimod indgår nye anlæg på diget, der ikke har et kystbeskyttelsesformål, såsom nye vejovergange eller trapper, så vil det kræve en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

Natura 2000 og bilag IV arter

Natura 2000

Projektområdet er beliggende indenfor fuglebeskyttelsesområde F67 Ballum og Husum Enge og Kamper Strandenge, som er en del af Natura 2000-område nr. 89 Vadehavet.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 67		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Sangsvane (T)
	Blisgås (T)	Kortnæbbet gås (T)
	Bramgås (T)	Rørhøg (Y)
	Hedehøg (Y)	Engsnarre (Y)
	Hjejle (T)	Brushane (Y)
	Fjordterne (Y)	Mosehornugle (Y)
	Blåhals (Y)	

Arter på udpegningsgrundlaget for F67.

Det er muligt, at der er ynglende fugle ved vandløbet, hvor der er bevoksning af tagrør. Da fuglene forventes at yngle i andre områder end på diget, og at de i anlægsperioden vil yngle væk fra den menneskelig aktivitet, vurderes det at bestande af fuglearterne på udpegningsgrundlaget for F67 ikke vil blive påvirket.

Derudover grænser projektområdet op til habitatområde H78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 78		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Flodmunding (1130)
	Vadeflade (1140)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Vadegræssamfund (1320)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Havtornklit (2160)
	Gårisklit (2170)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Visse-indlandsklit (2310)
	Græs-indlandsklit (2330)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Stilkege-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Grøn køllegguldsmed (1037)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Havlampret (1095)
	Laks (1106)	Snæbel* (1113)
	Stavsild (1103)	Odder (1355)
	Gråsæl (1364)	Spættet sæl (1365)
	Marsvin (1351)	

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for H78.

Habitatområde H78 er blandt andet udpeget for naturtypen strandeng (1330), som er registreret vest for vandløbet og diget. Det vurderes, at naturtypen ikke vil blive påvirket af projektet, da forstærkning sker på et eksisterende dige.

Bilag IV-arter

Der er registreret odder indenfor projektområdet, omkring slusen ved matrikel 297 Østerende-Ballum, Ballum. Det kan udelukkes, at projektet vil påvirke odderen, da den holder til i Vadehavet, og langs vandløbet. Odderen søger væk fra menneskelig aktivitet, og vil derfor ikke blive påvirket af anlægsarbejdet.

Følgende bilag IV dyrearter kan muligvis forekomme indenfor en radius af 10 km fra projektområdet: Birkemus, Løgfrø, Markfirben, Spidssnudet frø, Strandtudse, Vand-, Pipistrel- og Sydflagermus.

Løg- og Spidssnudet frø knytter sig til vandhuller og ikke diger, og forventes ikke at blive påvirket.

Markfirbens levested er løs sandet jord, dvs. heder, klitter og vej og jernbaneskråninger. Den forventes ikke at findes på diget.

Snæblen er på udpegningsgrundlaget for vadehavet. Det kan udelukkes at forstærkning af diget vil kunne påvirke snæblen, da der ikke laves noget i vadehavet eller i vandløbene.

Strandtudsen yngler ofte, men ikke altid kystnært. Æggene kan tåle en salt promille på 4, haletudserne en promille på 8, og de voksne en promille på 16. Andre steder end kystnær kan den forventes at findes, hvor der er lav eller sparsom vegetation, der giver forageringsmuligheder, og "ustabile" forhold i form af soleksponerede pytter og småvandhuller, der opstår kortvarigt, og hvor konkurrencetrykket fra andre padder såvel som prædationstrykket er ret lille. Den forventes derfor ikke at findes på, eller omkring diget, og vil derfor ikke blive påvirket.

Flagermus arterne anvender ikke digerne som habitat, og det kan derfor udelukkes, at de vil blive påvirket negativt af projektet

Forhold til anden lovgivning

Projektet kræver en dispensation efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven, som gives i en særskilt tilladelse.

Det kræver en dispensation fra lokalplan 012-1.1 at etablere den flade jordvold. Dispensation gives i en særskilt

Denne tilladelse er givet efter planloven og fritager ikke ansøger fra at søge tilladelser/dispensationer der er nødvendige efter anden lovgivning f.eks. vejloven m.m.

VVM

Forstærkning af Ballum Dige Syd er omfattet af punkt 10k på bilag 2 til Miljøvurderingsloven[1].

Vi har på baggrund af en screening vurderet, at projektet ikke vil påvirke miljøet væsentligt, og derfor er projektet ikke VVM-pligtigt. Afgørelsen er truffet i en særskilt afgørelse efter § 21 i Miljøvurderingsloven.

Museumslov

Inden gravearbejdet påbegyndes, kan du bede Museum Sønderjylland om en udtalelse i forhold til, om der er risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder, jf. museumslovens[2] § 25. Hvis der under gravearbejdet observeres fortidsminder, skal gravearbejdet straks standses, og Museum Sønderjylland skal kontaktes, jf. § 27 stk. 2 i museumsloven.

Naboorientering

Naboerne der bor i den sydlige del af Ballum Dige, hvor jordvolden skal etableres, er orienteret. Vi har modtaget bemærkninger om, at en matrikel mere skal tilføjes i tilladelsen, at der mangler kote angivelser ved jordvolden, og forslag til ændret overgangshøjde fra diget til jordvolden.
Koterne ved jordvolden er nu beskrevet i tilladelsen. Den ændrede overgangshøjde kan ikke i møde kommes, da sikkerhedsniveauet i området ellers vil blive forringet. I tilladelsen er der nævnt de matrikler, hvor der sker ændringer på. Den foreslåede matrikel, som ønskes medtaget i tilladelsen, sker der ingen ændringer på, så matriklen medtages ikke i tilladelsen.

Offentliggørelse

Tilladelsen offentliggøres på kommunens hjemmeside www.toender.dk i perioden 17. november 2026 til den 15. december 2026.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter at den er meddelt eller den ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

---

[1] LBK nr. 4 af 3. januar 2023 - Miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).
[2] LBK nr. 358 af 8. april 2014 - Museumsloven.

Landzonetilladelsen bortfalder hvis den ikke er udnyttet 5 år efter meddelelsen eller ikke har været udnyttet i 5 på hinanden følgende år.

Lovgrundlag

Tilladelsen er givet efter § 35, stk. 1, i planloven[3].
Dispensationen er givet efter § 16 stk. 1 og § 65 stk.1 i Naturbeskyttelsesloven[4].

Klage

Afgørelsen kan inden 4 uger fra offentliggørelsen, **senest den 15. december 2026**, påklages til Planklagenævnet og Miljø- og Fødevareklagenævnet, se vedlagte klagevejledning.

Hvis afgørelsen påklages bliver I orienteret umiddelbart herefter.

Venlig hilsen

Inge Feddersen
Landzonesagsbehandler

Plan, Land- og Byudvikling
Wegners Plads 2
6270 Tønder
toender.dk

Kopi til:

Nationalpark Vadehavet, vadehavet@danmarksnationalparker.dk
Danmarks Naturfredningsforenings Tønder afdeling, dntoender-sager@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Friluftsrådet, fr@friluftsraadet.dk
Friluftsrådet, toender@friluftsraadet.dk
Friluftsrådets lokalafdeling, lokalraad@friluftsraadet.dk
Miljøstyrelsen, mail: mst@mst.dk

---

[3] LBK nr. 572 af 29. maj 2024 Lov om planlægning.
[4] LBK nr. 1392 af 4. oktober 2022 Lov om naturbeskyttelse.

Dansk Ornitologisk Forening, mail: natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening Sønderjylland, mail: gert.fahlberg@bbsyd.dk
Dansk Forening for Rosport, mail: dffr@roning.dk
Dansk Kano og Kajak Forbund, mail: DKF@kano-kajak.dk
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, mail@sgav.dk

Klagevejledning

Lov om planlægning

Afgørelser truffet efter § 35, stk. 1, i Lov om planlægning kan efter lovens § 58 påklages til Planklagenævnet af:

1. adressaten for afgørelsen
2. ejeren af den ejendom, som afgørelsen berører
3. enhver med retlig interesse i afgørelsen
4. offentlige myndigheder
5. en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
6. lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
7. landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
8. landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Planklagenævnet kan kræve dokumentation for foreninger og organisationers klageberettigelse.

Lov om naturbeskyttelse

Afgørelser truffet efter Lov om naturbeskyttelse §§ 3, 4, 16, 17, 18 og 19, jf. § 65, kan i medfør af § 78 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af:

1. adressaten for afgørelsen
2. ejeren af den ejendom, som afgørelsen berører
3. offentlige myndigheder
4. en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
5. lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
6. landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
7. landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan kræve dokumentation for foreningers og organisationers klageberettigelse.
Naboer og ejere af ejendomme omkring den ejendom, som afgørelsen vedrører, er ikke klageberettiget efter naturbeskyttelsesloven.

Fælles for de 2 lovgivninger

Frist for at indgive klage

Klage skal være indgivet inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen fra bekendtgørelsen.

Hvordan klager man

Du opretter en klage via Klageportalen. Indgang til Klageportalen findes på www.naevneneshus.dk. Inde i Klageportalen bliver du guidet igennem en række trin. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.
Klagegebyret udgør 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Gebyrerne er oplyst i 2016-niveau og pristalsreguleres så snart det er teknisk muligt.
Klagegebyret opkræves af klagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel til klagenævnet. Gebyr skal indbetales inden for en af klagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.
Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Fritagelse fra krav om at bruge Klageportalen

I særlige tilfælde kan en borger fritages for at klage via Klageportalen. De særlige forhold, som kan begrunde en undtagelse, er f.eks. borgere med særlige handicap, såvel kognitiv som fysisk funktionsnedsættelse samt demens. Ligeledes borgere, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte borgere, borgere med psykiske lidelser eller borgere med sprogvanskeligheder, hvor hjælp og vejledning fra myndigheden eller nævnet ikke konkret vurderes at være en egnet løsning. Der kan således foreligge særlige forhold for nogle borgere fra de nævnte grupper, der gør, at borgeren ikke kan anvende digital selvbetjening.
Det er klagenævnet, der afgør, om en borger kan fritages.

Virkning af at der klages

Hvis der klages rettidigt har klagen opsættende virkning. Det betyder, at afgørelsen ikke må udnyttes, før klagen er afgjort, medmindre klagenævnet bestemmer andet.

Indbringelse for domstolene

Klagenævnets afgørelse kan indbringes for domstolene. En sådan retssag skal være anlagt inden 6 måneder efter, at nævnets afgørelse er meddelt.
Uanset om der anlægges retssag, er man forpligtet til at rette sig efter klagenævnets afgørelse, indtil domstolen måtte bestemme andet.